

Ett sexologiskt institut i Tyskland

Claes - Göran Westrin

Institutioner med speciell inriktning på sexologisk forskning, undervisning eller behandling existerar flerstädes utomlands. I denna artikel redogöres för verksamheten vid det tyska institutet, beläget i Hamburg.

I detta nummer beröres i flera sammanhang behovet av institutioner med särskild uppgift att ägna sig åt forskning, undervisning och terapi på det sexologiska området. Institutioner med sådan målsättning existerar flerstädes utomlands, i Europa bl. a. i Tjeckoslovakien och Tyskland. Jag hade i somras tillfälle att göra ett kort studiebesök på det sistnämnda institutet, beläget i Hamburg, motiverat av en nyfikenhet på vilka fördelar ett institut av denna karaktär kan erbjuda.

Institut für Sexualforschung är Tysklands enda sexologiska institut. Det är organisatoriskt en del av den psykiatriska universitetskliniken i Hamburg. Institutet synes ha vuxit fram som en följd av ett personligt intresse för sexuell forskning hos en tysk psykiater, professor Hans Giese. Det låg först i Frankfurt men flyttades sedan med professor Giese till Hamburg.

Institutet har fortfarande mycket blygsamma dimensioner. Utom chefen — professorn — är en läkare och en psykolog heltidsanställda. Dessutom är två psykiater arvodesmässigt knutna till institutet med vissa behandlings- och forskningsuppgifter. Planenligt skall ytterligare två läkare knytas till institutet.

Lönekontot utbetalas av tyska staten som en del av kostnaderna för psykiatriska universitetskliniken.

Forskningsuppgifter

Institutets huvudsakliga inriktning har hittills varit den forskningsmässiga. Det stora projektet för

närvarande är en undersökning av den psykos sexuella retbarheten. Undersökningen, som fortfarande pågår, omfattar av praktiska skäl huvudsakligen studenter, varav hittills ca 600—700 undersökts. Ett stort antal bakgrundsvariabler har inhämtats, dels gruppvis genom skriftliga frågeformulär, dels vid enskilda intervjuer. Frågeformuläret gäller personlighetsdata (enligt Eysenck), politisk attityd, en rad allmänna sociala bakgrundsdata samt vidare givetvis uppgifter om tidigare sexuella erfarenheter och sexuella attityder. Någon vecka efter att frågeformuläret besvarats utsätts varje försöksperson för olika former av sexuell stimulering. De får se filmer skildrande olika samlagsställningar, olika typer av petting, masturbation osv. Man försöker sedan fånga in hur försökspersonerna reagerat på den psykos sexuella retningen. Detta sker med frågeformulär såväl omedelbart före filmerna, som omedelbart respektive några dygn efter desamma. Man försöker härvid belysa om försökspersonerna överhuvudtaget reagerat på den "psykosexuella retningen", om denna ändrar deras allmänna känsloläge, om de rent av reagerat med olika typer av olust etc.

I den fortsatta undersökningen har sambandet mellan den "psykosexuella retbarheten" och de olika bakgrundsvariablerna undersökts. Vissa preliminära resultat av intresse föreligger. Det tycks t. ex. som om politiskt konservativa människor reagerar i sexuellt hämmad riktning under det att politiskt radikala reagerar i en mer ohämmad rikt-

ning. Någon större skillnad mellan mäns och kvinnors reaktionsbenägenhet för psykosexuella stimuli har man inte hittat. Däremot synes en viss könsskillnad föreligga när det gäller *vilka* stimuli man reagerar på. Kvinnorna reagerar mer på direkta samlagsbilder, männen mer på petting. Också när det gäller personligheten har man hittat vissa samband — icke oväntat reagerar "extroverta" mer ohämmat under det att "introverta" reagerar mer hämmat.

Tolkningen av resultaten försvåras givetvis av det ganska speciella urvalet. Försökspersonerna är ju frivilliga — med åtföljande osäkra representativitet, bl. a. för resp. kön. Undersökningen får ju också i första hand betraktas såsom ett första utforskande och inte som någon slutgiltigt bevisande studie.

Undervisning

Institutet står för all högre undervisning i sexologiska frågor vid Hamburg-universitetet. Professor Giese har varje vecka en föreläsning för studenterna i alla fakulteter. Två gånger i veckan håller han seminarier tillsammans med andra experter på det sexologiska området. Institutet upplever också en stark efterfrågan från fackföreningar, skolor osv. när det gäller föredrag i sexologiska ämnen. Man kan endast möta en mycket liten del av detta behov. — En väsentlig informationsverksamhet är samarbetet med ett större förlag när det gäller att fortlöpande utge sexuella uppsyningskrifter.

Rådgivning och behandling

Enligt doktor V. Sigusch, läkare vid institutet och sekreterare i det tyska sällskapet för sexualforskning, är sexualrådgivning och sexualterapi utomordentligt dåligt tillgodosett i Tyskland. I Hamburg finns ett enda rådgivningsställe som kombinerar familjerådgivning med rådgivning i preventivmedelsfrågor. I övrigt är hela preventivmedelsrådgivningen i händerna på enskilda läkare i olika verksamheter. Många vägrar att över huvud taget ge P-piller utom på speciella indikationer.

Många vägrar att ge P-piller till personer under viss ålder.

Institutet är den enda specialistinstansen för individer med sexuella svårigheter. Behandlingsresurserna är mycket små och inskränker sig till sammanlagt ett 10-tal mottagningstimmar i veckan. Inom denna tidsram skall man också klara en del rättspsykiatriska utredningar beträffande sexualförbrytare; Institutet fungerar nämligen som remissinstans också för domstolarna i dessa frågor.

Man arbetar alltså med mycket små marginaler men förefaller att se framtiden an med en viss försiktig optimism. "Sexualpedagogik" skall nu bli en obligatorisk företeelse i Tyskland. Det betyder att man kommer in i undervisningen och det måste på längre sikt förändra det nuvarande ängsligt snåla klimatet på det sexologiska området.

Ett kraftcentrum

Institutets effekt kan förefalla ganska blygsam jämfört med svenska förhållanden. Dess behandlingsmöjligheter är kvantitativt mindre än RFSU:s rådgivningskliniks i Göteborg. När det gäller forskning och undervisning är institutets fördelar kanske litet mer påtagliga. Det är svårt att tänka sig ett stort löpande forskningsprojekt av den typ, som ovan beskrivits, utan en fast organisatorisk anknytning. Möjligheterna till en systematisk sexologisk undervisning tycks också vara större för studenterna i Hamburg än vad som är regel vid de svenska universiteten. Särskilt intressant är också att undervisningen delvis sker tvärvetenskapligt, för studenter i alla fakulteter.

Institutets betydelse måste dock främst värderas mot bakgrunden av det av allt att döma tämligen hårda "sexualideologiska" klimatet i Tyskland. Här synes institutet ge en fast förankring åt det livaktiga tyska sällskapet för sexualforskning — och på det sättet bli ett kraftcentrum för utvecklingen av sexologisk forskning och undervisning.